

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

III Міжнародної науково-практичної конференції

Україна, Мукачево 23-24 квітня 2025 р.

УДК 159.923.2:159.922(043.2)

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету (Протокол № 3 від 23.05.2025 р.)*

C11

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, 23-24 квітня 2025р., м. Мукачево / ред. кол. Л. І. Капітан (гол. ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2025. 157 с.

Редакційна колегія:

Капітан Л. І. – д. істор. н., професор (голова); Туріс І. Ю. – к. філол. н., доцент;
Корнієнко І. О. – д. психол. н., професор; Щербан Т.Д. – д. психол. н., професор; Брецько
І. І. – к. психолог. н., доцент; Воронова О. Ю. – к. психолог. н., доцент.

СЕКЦІЯ 1
ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ:
ПЕРСОНОГЕНЕТИЧНИЙ ПІДХІД

УДК 159.947.5:37.015.3:005.32:37.011.3-057.87(043.2)

СВІТЛАНА АЛМАШІ
старший викладач кафедри психології
Мукачівський державний університет
ОЛЬГА ПІЛАТ
здобувачка вищої освіти
Мукачівський державний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Мотиваційна сфера студентської молоді є ключовою детермінантою успішного навчання, самореалізації та професійного становлення особистості. У сучасних соціально-економічних умовах, зокрема в умовах глобалізації, цифровізації освіти та воєнного стану, вивчення мотивації набуває особливої важливості для збереження психологічного благополуччя студентів та підтримки їхньої академічної активності.

Мотиваційна сфера особистості студентської молоді є складною психічною системою, що інтегрує потреби, цілі, установки, емоційно-вольові компоненти та ціннісні орієнтації, які визначають спрямованість і активність особистості у навчанні, професійному становленні та житті загалом. Для студентської молоді характерна переорієнтація мотивації від зовнішніх стимулів (соціальний тиск, оцінювання) до внутрішніх – інтерес до знань, бажання самореалізуватися та досягти життєвих цілей. При цьому мотиваційна сфера виконує не лише регуляційну функцію, а й є важливим чинником емоційної стійкості та психологічної саморегуляції в умовах соціальної турбулентності.

Питання мотиваційної складової навчальної діяльності студентів активно досліджувалося у працях таких українських науковців, як Т. Дубовицька, Н. Токар та Н. Яковлева, які акцентували увагу на динаміці навчальної мотивації та її структурних компонентах. Особистісні особливості студентів та викладачів, як фактори, що впливають на формування мотиваційної сфери, розглядалися у працях В. Кан-Калика, Н. Лейтес і В. Мерліна [1;2;3].

Серед сучасних українських дослідників, що аналізують мотиваційні чинники освітнього процесу, слід виокремити О. Киричука, Л. Карамушку, Т. Титаренко, І. Бежа, які розкривали вплив ціннісно-сміслових орієнтацій, самосвідомості та емоційного стану особистості на мотивацію навчання. Окрему увагу варто приділити роботам О. Моляко та С. Максименка, де досліджено психологічні механізми внутрішньої мотивації та роль суб'єктного ставлення студента до освітньої діяльності. У контексті стійкості навчальної мотивації вагомими є також напрацювання Т. Платонової, Л. Золотих, Е.

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез доповідей 23-24 квітня 2025 р.

Савонько, які досліджували чинники стабільності мотиваційної сфери у студентському віці, зокрема в умовах соціальних змін [3].

З початком повномасштабної війни в Україні, мотиваційна сфера студентів зазнала суттєвих трансформацій. Психологічна нестабільність, невизначеність майбутнього, загроза життю, внутрішнє переселення та економічна скрута призвели до підвищення рівня екзистенційної тривоги, фрустрації, апатії, що негативно впливає на академічну мотивацію.

Проте, парадоксально, частина студентської молоді демонструє зростання мотивації до навчання як способу зберегти стабільність, структурувати життя, здобути важливі навички та бути корисними суспільству в умовах кризи. Такий феномен можна інтерпретувати як прояв адаптивної мотивації, в якій відображається внутрішня мобілізація ресурсів, соціальна відповідальність і підвищення громадянської самосвідомості.

Особливе значення набувають такі компоненти мотиваційної сфери, як: мотивація досягнення (прагнення бути ефективним, реалізувати себе), мотивація соціальної приналежності (потреба бути частиною колективу, громади), мотивація безпеки (активізація навчання як компенсаторний механізм), ціннісна мотивація (усвідомлення значення освіти для відновлення та розбудови країни) [3].

Фактори, що впливають на мотивацію в умовах війни: психоемоційний стан (рівень тривоги, страху, стресу); соціальна підтримка з боку родини, викладачів, одногрупників; умови навчання (дистанційна форма, доступ до ресурсів, зміст освітніх програм); особистісні ресурси – емоційний інтелект, самомотивація, цілеспрямованість; ціннісно-сміслова орієнтація – віра в майбутнє, патріотичні мотиви, бажання бути корисним [2].

Мотиваційна сфера студентської молоді в умовах війни виявляє як вразливість, так і адаптивний потенціал. З одного боку, посилюються стани дезадаптації, зниження пізнавальної активності; з іншого – формується нова мотиваційна якість, пов'язана з пошуком сенсу, соціальною відповідальністю та прагненням бути залученим до процесу змін. Психологічна підтримка, гнучкість освітнього середовища та розвиток внутрішньої мотивації є ключовими умовами збереження психічного здоров'я та життєстійкості студентів у воєнний час.

Мотиваційна сфера студентської молоді в умовах війни набуває нових змістів і функцій. Вона стає не лише механізмом навчальної успішності, а й індикатором психологічної життєстійкості, засобом самоорганізації та збереження внутрішнього балансу. Завдання психологічної науки й освітньої системи – створити умови для розвитку, підтримки й зміцнення цієї мотивації, що стане важливим вкладом у майбутнє повоєнного відновлення держави.

Література:

1. Дубовицька Т. Д. Мотивація навчання студентів у процесі професійної підготовки. *Психологія і суспільство*. 2018. № 1. С. 45–53.
2. Карамушка Л. М. Психологічні ресурси формування професійної ідентичності та мотивації студентів у період соціальних трансформацій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки*. 2020. Вип. 2. С. 23–29.

Становлення особистості: персоногенетичний контекст: збірник тез
доповідей 23-24 квітня 2025 р.

3. Яковлева Н. М. Психологічні особливості навчальної мотивації студентів в умовах трансформації вищої освіти. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*. 2021. № 11(86). С. 26–30.

УДК 159.9.07:159.91:37.011.3-057.87(043.2)

СВІТЛАНА АЛМАШІ
старший викладач кафедри психології
Мукачівський державний університет
МИРОСЛАВА ШАРГА
здобувачка вищої освіти
Мукачівський державний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГНУЧКОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У сучасних умовах глобальної нестабільності, швидких соціально-економічних змін та постійного інформаційного навантаження психологічна гнучкість стає важливим фактором успішної адаптації молоді. Особливо це актуально для студентів – соціальної групи, яка перебуває у фазі активного професійного становлення, самоідентифікації та пошуку особистісного балансу.

Студентський вік характеризується значними викликами: необхідністю поєднувати навчання, роботу, соціальні та особистісні обов'язки, приймати самостійні рішення та адаптуватися до нових життєвих умов. Високий рівень стресу, невизначеність майбутнього та зростаючі вимоги суспільства до професійної мобільності загострюють потребу у розвитку психологічної гнучкості як здатності людини адаптуватися до змін, регулювати емоційні стани та знаходити ефективні способи подолання труднощів.

Додаткову актуальність темі надають події останніх років, зокрема, наслідки пандемії COVID-19, яка суттєво змінила формат навчання, ускладнила соціальні взаємодії та спричинила психологічну нестабільність серед молоді. Також воєнні події, що тривають в Україні, змушують студентів жити в умовах хронічного стресу, що може негативно впливати на їхнє психічне здоров'я, академічну мотивацію та життєві орієнтири. У таких умовах психологічна гнучкість стає критично важливим ресурсом для підтримки емоційної рівноваги, адаптації до непередбачуваних обставин та прийняття конструктивних рішень у складних ситуаціях.

У межах дослідження психологічної гнучкості особливу увагу привертають праці як українських, так і зарубіжних учених. Зокрема, поняття особистісної гнучкості досліджували Т. Kashdan, J. Rottenberg, J. Doorley, F. Goodman, K. Cherry, Л. Балецька, О. Іщук, О. Лукасевич. Важливий внесок у дослідження психологічної гнучкості зробили С. Хейз і К. Вілсон – представники терапії прийняття та відповідальності. Значний внесок у вивчення психологічної гнучкості зробили також Л. Смалюс та Н. Шавровська, які досліджували рівень розвитку гнучкості у майбутніх фахівців,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>